

INTRAFAMILIAAL GEWELD

Inwooncursus 2013

Linde Tilley

*Secretaris Huisartsen vereniging Gent
Huisarts Groepspraktijk Heirnis
Huisarts Vluchthuis Gent*

DOELSTELLINGEN

- ◉ Sensibilisering PARTNERGEWELD
 - Definitie en prevalentie
 - Signalen
 - Patroon van geweld
- ◉ Hoe aanpakken: stappenplan
 - AAAAA
 - Organigram
 - Medisch getuigschrift
- ◉ Doorverwijzen/samenwerking: wie en hoe?

RONDVRAAG

- ◉ Welke verwachtingen heeft u over de vorming?
- ◉ Bent u casussen in het afgelopen jaar tegen gekomen?
- ◉ Hoe hebt u die aangepakt, waar liggen de moeilijkheden?
- ◉ Hoe verloopt de samenwerking huisarts en andere hulpverleners (CAW ea)?

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: DEFINITIE

- ◉ Geheel van gedragingen, handelingen en houdingen van één van de partners of ex-partners (of dreiging ertoe)
- ◉ Die mogelijk of effectief schade berokkenen aan de ander
- ◉ Op fysiek, psychisch, economisch en/of seksueel vlak
- ◉ Herhalend patroon met vaak toename in ernst

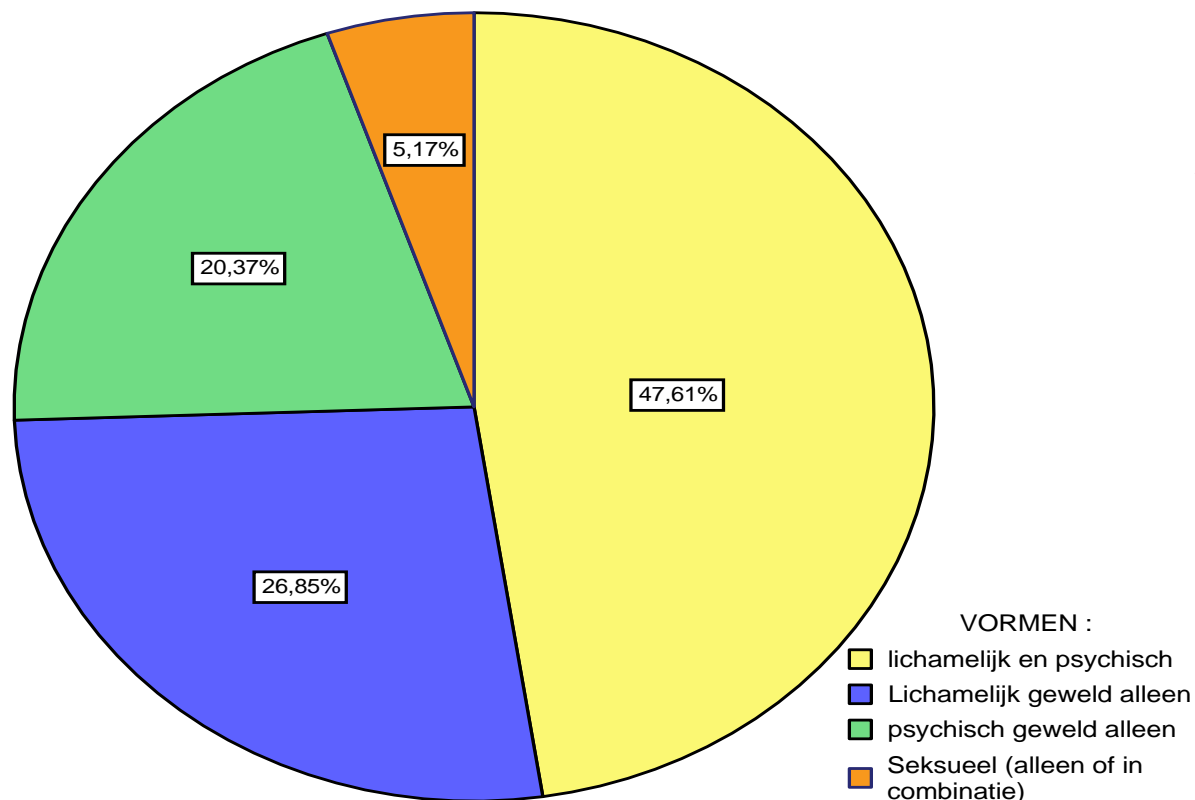
(Roelens et al, 2007; Werkgroep Partnergeweld, 2006; WHO, 2002)

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: DEFINITIE

Huisartsen peilpraktijken 2002-2004

2 op 1000
consult

N. Bossuyt en V. Van Casteren 2008

Intrafamiliaal Geweld

SENSIBILISERING

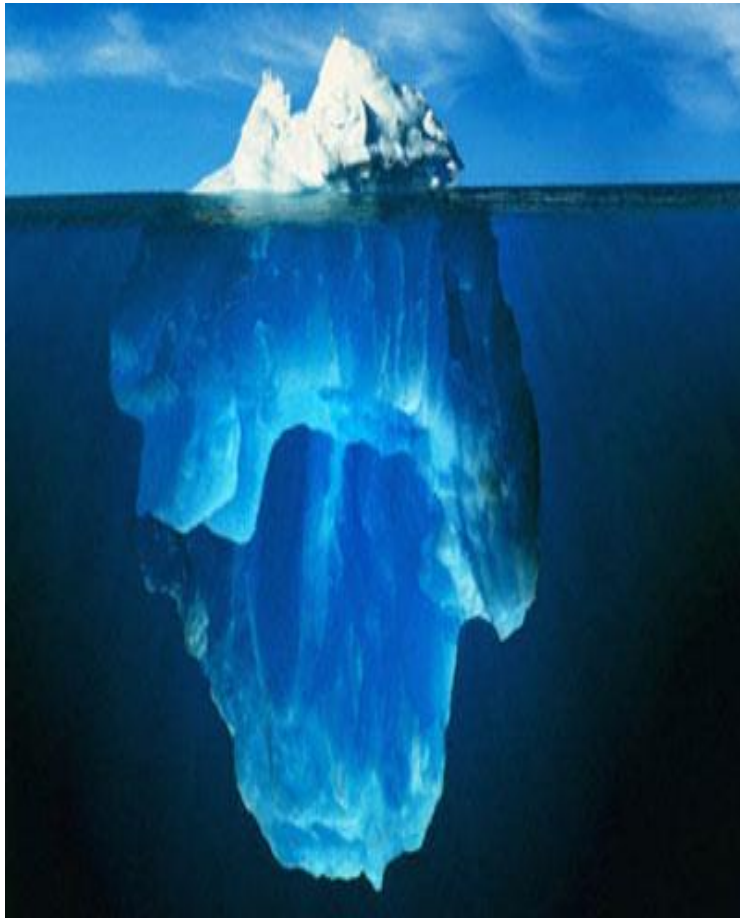
PARTNERGEWELD: PREVALENTIE

- ◉ 20% vrouwen hebben ooit partnergeweld ervaren
- ◉ Alle socio-economische milieus
- ◉ 1/3 van de misdrijven in België is IFG
- ◉ Melding slechts 2.5-15%

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PREVALENTIE

- 40-68% kinderen zijn getuige van geweld
- Het zien van geweld even schadelijk als zelf slachtoffer zijn
- Het zien van geweld of slachtoffer zijn verhoogt de kans op herhaling patroon als volwassene

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PATROON

- ◉ Kenmerken risicogezin: Multi-problem situatie
- ◉ Problemen op niveau pleger zowel als op niveau koppel/gezin
 - Stress (*extern stressvol levensfeit, scheiding , financiële problemen, laag inkomen, rouw, aanwezigheid ziek of gehandicapt familielid*)
 - Alcoholisme (*eigenlijk alle middelenmisbruik*)
 - Violence (*voorgeschiedenis van geweld zowel bij slachtoffer als dader*)
 - Emotions (*emotionele band tussen slachtoffer en dader verhinderen efficiënte zorg*)
 - Dependency (*afhankelijkheid op financieel, emotioneel of lichamelijk vlak/ afhankelijke persoonlijkheid, isolement*)

SENSIBILISERING

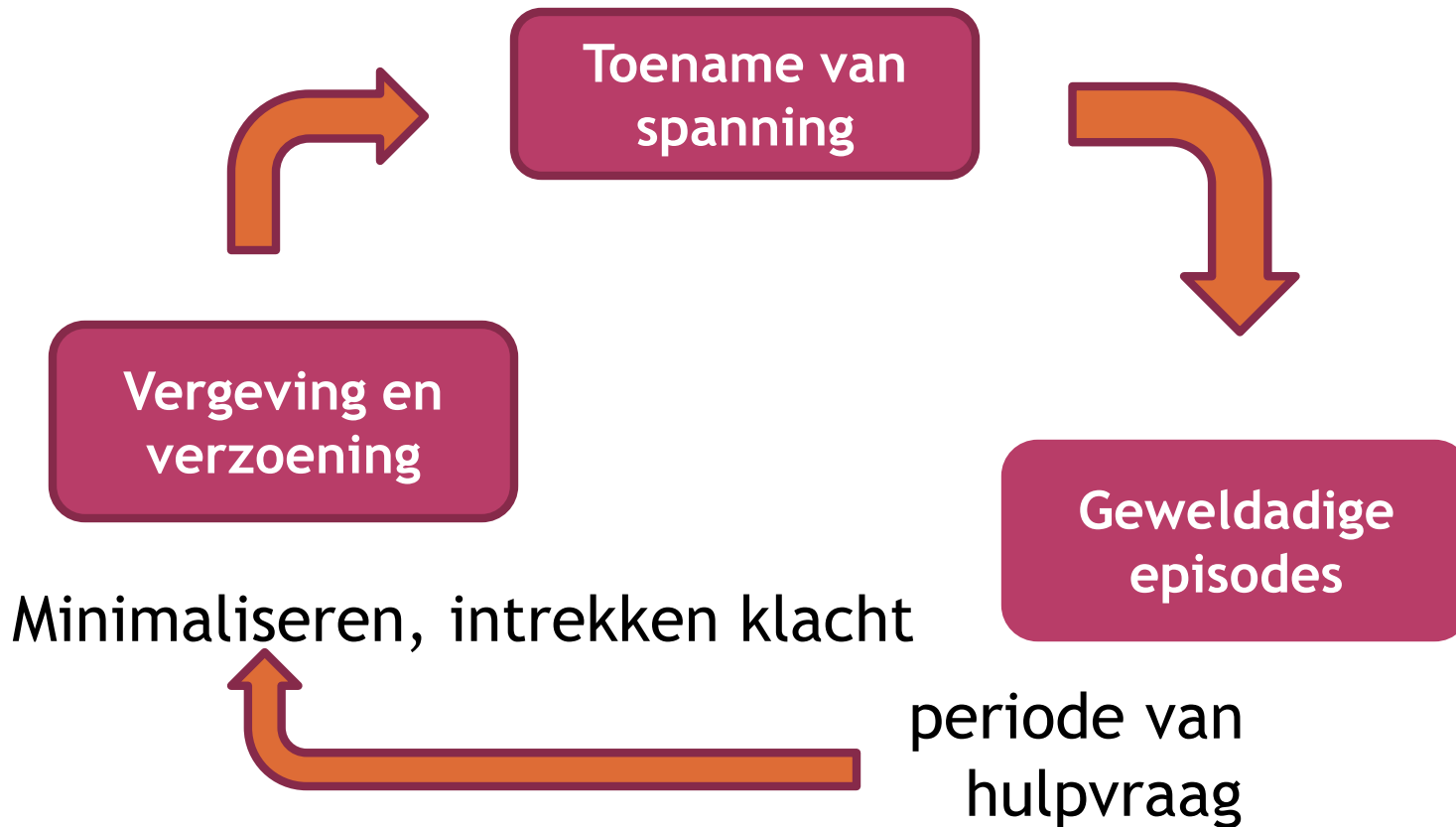
PARTNERGEWELD: PATROON

- ⊙ **Stress** (*extern stressvol levensfeit, scheiding , financiële problemen, rouw, aanwezigheid ziek of gehandicapt familielid*)
- ⊙ **Alcoholisme** (*eigenlijk alle middelenmisbruik*)
- ⊙ **Violence** (*voorgeschiedenis van geweld zowel bij slachtoffer als dader*)
- ⊙ **Emotions** (*emotionele band tussen slachtoffer en dader verhinderen efficiënte zorg*)
- ⊙ **Dependency** (*afhankelijkheid op financieel, emotioneel of lichamelijk vlak/ afhankelijke presoonlijkheid*)

 SAVED

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PATROON

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PATROON: GEZIN

MOEILIJKE HULPVRAAG!

- Isolement
- Schuld- en schaamtegevoelens
- Relationele context
- Diverse “mislukte” pogingen om geweld te stoppen
- Angst voor represailles/ nog meer nadelen
- Onduidelijke hulpvraag/ signalen
- Polarisering dader/ slachtoffer
- Gebruik maken van diverse hulpverlening waarbij telkens andere hulpverleners worden ingeschakeld

GEVOLG :

- kleine groep vindt gewenste hulp
- andere groep haakt af
- grootste groep ‘schuift door’ naar volgende etappe

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PATROON: GEZIN

WAT VERSTERKT HET TABOE?

- Emotioneel geladen problematiek
- Verhalen komen niet altijd geloofwaardig over (zeker bij vergaande, langdurige vormen van geweld)
- Als het beeld van dader en/ of slachtoffer niet overeenstemt met ons impliciet of expliciet beeld hierover
- Negatieve gevoelens tov persoon van slachtoffer
- Eigen beeldvorming of ervaringen met geweld
- Andere sociale en culturele achtergronden
- Afhaken van slachtoffer

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: PATROON

- Specifieke lichamelijke tekenen
 - Traumatische letsels: letsels aan borst, buik, genitaliën, nek en hals
 - Simultane letsels, verschillende genezingsgraad
- De meeste tekens zijn NIET specifiek
 - Psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn, spierpijn,...)
 - Psychiatrische klachten (depressie, angst, eetstoornissen, misbruik legale middelen,...)
 - Gynaecologische klachten (recidiverende infecties, SOA's, dyspareunie, zwangerschapscomplicaties, weinig pre-natale zorg,...)
 - Opvallend (consultatie)gedrag

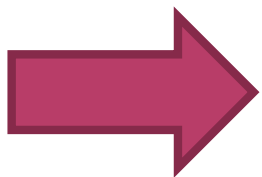
DOELSTELLINGEN

- ◉ Sensibilisering PARTNERGEWELD
 - Definitie
 - Prevalentie
 - Signalen
 - Patroon van geweld
- ◉ **Stappenplan van aanpak**
 - AAAAAA
 - Organigram
 - Medisch getuigschrift
- ◉ Doorverwijzen: wie en hoe

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: TAAK HUISARTS

- Mishandelde vrouwen gaan 2 maal zo vaak naar huisarts
- 3 tot 7 keer zo vaak gebruik pijnstillers
- > 1 à 2 slachtoffers per week

*IFG in differentiaal diagnose
meer gericht naar vragen*

(Huisarts en wetenschap, 52 (1) jan 2009)

SENSIBILISERING

PARTNERGEWELD: TAAK HUISARTS

- Niet- praters: 33% uit 'schaamte', 26% 'niet aan gedacht', 22% geen goede vertrouwensband, 15% dader zelfde huisarts
- Na training huisarts: 4x vaker herkennen van IFG, 6x meer vragen naar IFG bij specifieke klachten
- Vrouwen: niet beledigd bij vragen naar IFG

training van huisarts nuttig

(Huisarts en wetenschap, 52 (1) jan 2009)

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: SCREENING?

- Géén evidentie voor routinematig screenen
 - Géén gevalideerde testen om te screenen
- 2 vragen: (sensitiviteit 71%, specificiteit 85%)
- ‘Heb je je ooit onveilig gevoeld in huis?’
 - ‘Heeft iemand uit je nabije omgeving je het afgelopen jaar geslagen, gestoten, geschopt of op een andere manier fysiek pijn gedaan?’

(British Journal of General Practice 2003)

Beter is **CASE- FINDING**

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: SCREENING?

- ◉ Wèl evidentie voor screening in perinatale periode

(WHO: 8w voor, 16 w na)

(beter: één jaar voor ZW, tijdens ZW en één jaar na bevalling)

- ◉ Onderhandeling K&G: vermelding in moederboekje

- ◉ Partnergeweld verhoogt risico op:

Late perinatale zorg, miskraam, abortus, placentaloslating, mors in utero, laag geboortegewicht, prematuriteit, infecties, pre-eclampsie, neonatale sterfte, SOA's, depressie en angst moeder, middelengebruik

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: SCREENING?

Interpretatie antwoorden

- Negatief of geen antwoord
 - informeer de patiënt over geweld
 - wet
 - gevolgen gezondheid
 - cyclisch karakter

- Positief antwoord
 - Zie stappenplan

HOE AANPAKKEN?

5 A'S

ANAMNESE

- ◉ **Ask:** bij (minste) signaal bevragen
- ◉ **Assess:** exploratie

BEGELEIDING

- ◉ **Advice:** psycho-educatie
- ◉ **Assist and Agree:** communicatiestijl

CONTINUITEIT

- ◉ **Assure Follow up:** afspraken/ samenwerken
dossier/ attest
actief opvolgen

Module Intra-Familiaal geweld

Beste bezoeker,

deze module is gemaakt om u te helpen bij de **begeleiding** van patiënten in situaties van **intra-**

De volgende **3 thema's** van intra-familiaal geweld worden besproken:

- [kinder mishandeling](#)
- [ouderen mis\(be\)handeling](#)
- [partner geweld](#)

- ◆ **Interactieve flowchart**
- ◆ **Overzicht flow chart**
- ◆ **Samenvatting gids**
- ◆ **Volledige tekst**
- ◆ **Contactlijst organisaties
welzijnszorg/ ggz/ gz/ andere...**

Hier kunt u specifieke informatie vinden over dit onderwerp, alsook een interactief beslissingschema gebruiken.

Daarnaast hebben we een [contactlijst](#) gemaakt van de **meest belangrijke diensten** die u kunnen helpen inzake intra-familiaal geweld.

- ◆ **Integratie met 'sociale kaart van Antwerpen'**

We hebben ook een [integratie](#) gemaakt met de **sociale kaart van de provincie Antwerpen** (testfase).

Voor problemen/onduidelijkheden betreffende de module of een vraag naar advies in verband met een specifieke patiëntencasus kunt u ons altijd **contacteren** aan de hand van [dit formulier](#) →

- ◆ **Probleem identificatie**

Met vriendelijke groeten

het IFG-team!

WAT ZOU U DOEN IN VOLGENDE SITUATIE?

- ◉ *Sofie is 21 jaar en 32 weken zwanger van haar eerste baby.*
- ◉ *Ze merkt op dat haar baby minder beweegt*
- ◉ *Ze is al verschillende keren langsgekomen voor urinaire infectie buikpijnen en verminderde bewegingen*
- ◉ *Haar partner is steeds bij haar en laat haar niet alleen.*

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: ASK

IDENTIFICEER en vraag naar geweld

Aandacht voor risicofactoren

Aandacht voor verdachte klachten

Aandacht voor verdachte letsels

Aandacht voor gedrag of psyche

- *Vraag de toestemming om erover te praten*
- *In een veilige omgeving (zonder partner)*
- *Op een niet-veroordelende empathische (doch 'technisch neutrale') manier*
- *Erken jouw eigen gevoelens en hou ze erbuiten*

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: ASSESS

EXPLORATIE:

Vorm van geweld, urgentie?

Autonomie?

Netwerk?

- *Ingangspoort: Ga eerst in op de psychische en lichamelijke klachten*
- *Stel neutrale maar expliciete vragen*
- *Op een niet-veroordelende empathische (doch 'technisch neutrale') manier*
- *Respecteer het tempo van de patiënt*

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: ADVICE

ADVIES geven:

Benoem het geweld

Gevolgen voor gezondheid slachtoffer en gezin

Cyclus van geweld

Verbod door de wet

- *Duid beroepsgeheim*
- *Bekentenis is géén hulpvraag*
- *Maak duidelijk onderscheid tussen handelingen en personen*
- *Toon bezorgdheid en bespreek eigen rol*

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: ASSIST & AGREE

BEGELEIDING:

Evalueer gevolgen en oorzaken!

Versterken van het slachtoffer

Bereidheid tot extra hulpverlening?

Kinderen betrokken?

- *Samenwerking andere hulpverleners!*
- *Help slachtoffer oplossing formuleren, aansporen zelf initiatieven te nemen*
- *Dader aanspreken enkel als slachtoffer akkoord*
- *Hulpverlening voor beiden is het ideaal!*

NOOT: MEDISCH BEROEPSGEHEIM

- Beroepsgeheim niet absoluut, doel is patiënt beschermen = functionele interpretatie
- Gedeeld beroepsgeheim:
 - In belang van patiënt
 - Met bevoegde persoon (ook verbonden aan beroepsgeheim en zelfde doel)
 - Enkel noodzakelijke inlichtingen
 - Enkel na **toestemming** van patiënt
- Beroepsgeheim doorbreken: bij sterke dreiging, rechtstreeks met Procureur des Konings

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: ASSURE FOLLOW UP

CONTINUÏTEIT:

Gedetailleerde ATTESTERING in dossier

Overleg met andere hulpverleners

Vraag naar geweld op regelmatige tijdstippen

ASK

- *Verantwoordelijkheid nemen bij ernstige dreiging of bij wilsonbekwamen!*
- *Blijf betrokken en benadruk jouw eigen rol*

Module Intra-Familiaal geweld

Beste bezoeker,

deze module is gemaakt om u te helpen bij de **begeleiding** van patiënten in situaties van **intra-**

De volgende **3 thema's** van intra-familiaal geweld worden besproken:

- [kinder mishandeling](#)
- [ouderen mis\(be\)handeling](#)
- [partner geweld](#)

- ◆ **Interactieve flowchart**
- ◆ **Overzicht flow chart**
- ◆ **Samenvatting gids**
- ◆ **Volledige tekst**
- ◆ **Contactlijst organisaties
welzijnszorg/ ggz/ gz/ andere...**

Hier kunt u specifieke informatie vinden over dit onderwerp, alsook een interactief beslissingsschema gebruiken.

Daarnaast hebben we een [contactlijst](#) gemaakt van de **meest belangrijke diensten** die u kunnen helpen inzake intra-familiaal geweld.

- ◆ **Integratie met 'sociale kaart van Antwerpen'**

We hebben ook een [integratie](#) gemaakt met de **sociale kaart van de provincie Antwerpen** (testfase).

Voor problemen/onduidelijkheden betreffende de module of een vraag naar advies in verband met een specifieke patiëntencasus kunt u ons altijd **contacteren** aan de hand van [dit formulier](#) →

- ◆ **Probleem identificatie**

Met vriendelijke groeten

het IFG-team!

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: DOSSIERBEHEER

- Anamnese
- Klinisch onderzoek: nauwkeurige beschrijving letsels!
- Diagnostische onderzoeken + resultaten
- Planning
- Schema's en foto's: medico-legaal!

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: MEDISCH ATTEST

(1) Naam, voornaam, hoedanigheid en adres van de arts	Ik ondergetekende, Dr. (1) Riziv nr
(2) Datum en uur	verklaar onderzocht te hebben op (2)
	Naam patiënt : Voornaam : Geboortedatum : Wonende te :
(3) Beschrijving van de feiten met datum en uur door de patiënt.	Deze patiënt verklaart (3)
(4) Precieze beschrijving van de symptomen, pijn en andere klachten	De actuele klachten zijn (4)
(5) Beschrijving van de letsels : Aard (schrammen, wonden, ecchymosen, hematomen, andere ...), Ligging, vorm, grootte, kleur en Leeftijd van elk letsel	Lichamelijk onderzoek (5)
	Psychische toestand op moment van vaststelling
(6) Elk aan het getuigschrift toegevoegd document moet genummerd, gedateerd, getekend en in verband met het getuigschrift gebracht worden.	Bijgevoegde foto's en schema's (6)
	Bijkomende onderzoeken die uitgevoerd dienen te worden :
	Kunnen de letsels overeenkomen met de verklaringen van de patiënt ?
(7) Naar een centrum voor algemeen welzijnswerk of andere instantie	Verwijzing (7) :
	Voorgestelde behandeling
(8) Het gaat er hier om rekening te houden met de mogelijkheid voor de patiënt om de normale activiteiten uit te voeren en de weerslag van het geweld op het persoonlijk functioneren van de patiënt na te gaan. Deze evaluatie wordt dus uitgevoerd zelfs al werkt de patiënt niet beroepshalve.	Als gevolg van het trauma werd een volledige voorlopige arbeidsongeschiktheid voorgesteld (8) van // tot . // inbegrepen.
(9) Gynaecoloog, pediater, psychiater, ...	Dit getuigschrift wordt opgesteld onder voorbehoud van verwickelingen en evolutie of advies van deskundigen (9).
	Deze vaststelling werd op zijn vraag meegegeven aan de betrokkene of aan zijn wettelijke vertegenwoordiger
	Voor echt verklaard de / / te Handtekening Stempel

STAPPENPLAN

PARTNERGEWELD: MEDISCH ATTEST

aandachtspunten: wees nauwkeurig!

- ✓ Tijdstip
- ✓ Identificatie: arts - slachtoffer
- ✓ Niet de identiteit van de dader
- ✓ Handtekening arts op ELKE pagina
- ✓ Uitgebreide beschrijving van de letsels
- ✓ Eventueel schema + foto's
- ✓ Beschrijving van de nodige zorgen (inclusief gespecialiseerde onderzoeken)
- ✓ Noteer in het attest 'onder voorbehoud van bijkomende complicaties' indien dit te vrezen valt
- ✓ Vermeld duur arbeidsongeschiktheid (ook bij werklozen)

DOELSTELLINGEN

- ◉ Sensibilisering PARTNERGEWELD
 - Definitie
 - Prevalentie
 - Signalen
 - Patroon van geweld
- ◉ Stappenplan van aanpak
 - AAAAA
 - Organigram
 - Medisch getuigschrift
- ◉ Doorverwijzen: wie en hoe

DOORVERWIJZING

PARTNERGEWELD: WIE?

- Samenwerking is essentieel
- Verschillende gespecialiseerde diensten:

Zie ook www.ifgeweld.be

- Centra Algemeen Welzijnswerk
 - ✓ Algemene werking
 - ✓ Cel Partnergeweld
- Vluchthuis (Deel van CAW)
- Justitiehuis
- Slachtofferonthaal (politie)
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling

DOORVERWIJZING

CEL PARTNERGEWELD: WIE? HOE?

- ⊙ Cel Partner Geweld: wat?
 - Deelwerking CAW
 - Hulpverlening voor koppels
 - Aanmelding via doorverwijzing
- ⊙ Doel: verbeteren van de relatie
 - Stoppen van het geweld en hervolpreventie
 - Crisisgehalte reduceren
 - Communicatie verbeteren
 - Indien nodig doorverwijzing voorbereiden

DOORVERWIJZING

CEL PARTNERGEWELD: WIE? HOE?

- ⊙ Cel Partner Geweld: hoe?
 - Doorverwijzing: zie CAW van uw streek
 - Binnen 24u tel contact met koppel
 - Onthaalgesprek binnen 3 werkdagen (nadien 2-wekelijks)
 - Begeleiding 6 maand
- ⊙ Criteria voor begeleiding
 - Acut partnergeweld of dreiging
 - Koppel wenst relatie verder te zetten
 - Geen bijkomende prioritaire problemen

DOORVERWIJZING

CEL PARTNERGEWELD: WIE? HOE?

⊙ Manier van werken

- Installeren veiligheid
- Relationele begeleiding: niet opsplitsen dader-slachtoffer
- Aanklampend werken
- Mobiel en/of ambulantly werken (sommige CAW)

⊙ Cijfers (bijv Gent-Eeklo)

- Gestart in 2004
- Jaarlijks 150 koppels
- Doorverwijzing meestal politie, vluchthuis, crisisopvang,... (ZELDEN huisarts!!!!)

DOORVERWIJZEN FRANSTALIGE “SO’S”

Numéro vert: Violences Conjugales

- ◉ Voor iedereen, geconfronteerd met partnergeweld.
- ◉ Ook professionelen!
- ◉ Principes:
 - Gratis
 - Anoniem
 - Vertrouwelijk
- ◉ Praktisch:
 - Telefonisch: **0800/30 030**
 - Ma - Zat van 9u tot 20u